

Bygdabladet

for
Ålen og Hessdalen

Nr 1 - 1999

Årgang 5

Løssalg kr 45,-

ÅLEN 2000

I dette nummer

Jobber i djupet
Skårøya høsten -98
Ålens største elg-«jeger»
Barneside for store og små

Project Hessdalen.
Ålen realskole
De tre trekkspillmusketerer
Polsen og ålbyggen.

Bygdabladet

for Ålen og Hessdalen

Redaksjonen avsluttet: 15/1

REDAKTØR:

Jon Peder Aspås
Tlf. 72 41 51 74
E-post: jpaspaas@online.no

I REDAKSJONEN:

Ellen Findland
Kristin Jamtvoll
Harald Sundan

ANNONSER:

Harald Grande

PRODUKSJON:

DATAGRAFIKK
v/Odd Agnar Hov

TRYKK:

Arbeidets Rett

Abonnement kr 200,- pr. år

PLANLAGT UTGIVELSE I SLUTTEN AV:

jan. - mars - mai - sept - nov.

STOFF- OG ANNONSEFRIST:

Den 10. i utgivelsesmåneden

Artikler i bladet trenger ikke å være i overensstemmelse med redaksjonens syn, det er den enkelte forfatter som er ansvarlig for innholdet.

FORSIDE NR 5:

Alt klart for drift av Ålen skisenter. Jørn Atle Vårhus, Jon A. Moan og Per Håkon Bremnes har lagt en storjobb bak seg og venter storinnrykk i bakkene.

Foto: JP Aspås

REDAKTØRENS

KOMMENTAR

GODT ÅR 1999!

Vi ser ut til å gå inn i et utrolig spennende og interessant år. Overalt der en møter folk, høres en lys og optimistisk tone om dagen. Det som utløser dette, kan vel være flere ting, men Ålen skisenteret inntar førsteplassen på årsakslista, skulle jeg tro.

Dette prosjektet, som har ligget svanger i mange år, er endelig fullført. I hvert fall som utbyggingsoppgave. Det gjenstår sjølsagt å se om ski- og brettentusiastene kommer til bakkene når nyhetens interesse er over.

Etter kommentarene å dømme skulle det ikke være noen fare for anna. I følge eierne og driverne er det så langt bare godord å høre fra publikum og eksperter. Jeg tenker da ikke minst på dem som har levert utstyr og godkjent anlegget.

Når Veritas ikke finner en eneste liten feil, men tvert imot er overstrømmende av ros, skjønner vi at det er skikkelig fagarbeid som er utført. Dette er altså noe å bygge på, å bygge et anlegg der ekspertise trengs. Våre gratulasjoner! Vi ser fram til åpninga den 12. februar.

I forbindelse med skisenteret er det nærliggende å tenke på ringvirkningene som helt sikkert kommer, ja som allerede har vist seg, gjennom økt omsetning ved de ymse servicestedene. Det er om å gjøre at folk finner tilholdssteder når skitrekket for alvor kommer i gang! Skal trafikken gjennom bygda stoppes, må folk ha overnattingsmuligheter. Da må de innfødte kjenne sin besøkelsestid, med tilrettelegging for campingplasser og hyttebygging i næsonen. Den som nå har en jordlapp, har muligheter på dette markedet. Tenk på hva skisenteret og et eventuelt opplevelsessenter sammen kan få å si for å få folk til å stoppe!

Norsk UFO-senter ja. Prosjektet ble presentert like etter jul og har avstedkommet mang en kommentar, naturlig nok.

Mange har sagt at «nå må vi se til å utnytte denne UFOen som turistmagnet». Ja, så ligger det altså planer på bordet for nettopp det. Her har jeg lyst til å sitere hva en som virkelig er inne i denne saken, har å si, nemlig Erling P. Strand, hovedpersonen bak målestasjonen på Vårhus. På direkte spørsmål om hva han synes om senterplanene ved Kjempeplassen, sier han:

-Jo da, dette er bra og interessant. Planleggerne må imidlertid passe seg for å gjøre tallerkener og grønne menn til hovedsak. Hvis det skjer, blir ikke senteret seriøst nok.

Som det går fram av intervjuet med Olve Morken om Holtung, har Holtålen kommune fått i oppdrag å organisere Ungdommens kulturmønstring i fylket. Dette må da være en sterk tillitserklæring, og en fjær i hatten til både det som er gjort, og til kulturkommunen Holtålen. At det også er opprettet en ungdomslederstilling, er flott både overfor de unge og med tanke på framtida.

EN GODBIT TIL SLUTT:

Vi kan faktisk få verdenscup-arrangement her i bygda! Ikke i alpinanlegget, men i fjellet. 2-dagers fjell-orientering kan bli en del av det såkalte «World Orienteering Marathon», som planlegges internasjonalt. Dette skal, hvis det kommer, ha samme opplegg som vårt 2-dagers, og folk i orienteringsforbundet vi har snakket med, ser *ingen annen aktuell arrangør i Norge enn Ålen il!*

Project Hessdalen.

ERLING STRAND, HØGSKOLEN I ØSTFOLD

Historien for Project Hessdalen begynner allerede i desember 1981. Det var da de første beretningene om observasjoner av "UFO-fenomenet" begynte å komme. Oftest ble fenomenet beskrevet som sterke lys som kunne bevege seg rundt nede i dalen. De ble derfor også kalt "de ukjente lysfenomenene" i Hessdalen, eller rett og slett bare "Hessdalsfenomenet".

Da observasjons-hypigheten økte utover vinteren 1981/1982, begynte aviser å skrive om UFO'en i Hessdalen. Det ble fort kjent både i Norge og Sverige, og mange personer reiste til Hessdalen for å se det selv. Da det var på det mest intense, vinteren 81/82 og 82/83, kunne man enkelte dager se det flere ganger. Ved noen anledninger kom dette lysfenomenet ganske nærme husene og noen av innbyggerne ble litt engstelige. Egentlig ikke så rart, da ingen kunne si hva det var. Kanskje det verste av alt var at ingen instanser i Norge gjorde noe forsøk på å finne ut hva det var. Det eneste de gjorde, var å komme med forklaringer på fenomenet. Ingen av de hadde vært i Hessdalen og sett

det selv. Hadde de gjort det, hadde de nok forstått selv at deres forklaring ikke kunne stemme. Det forble et uløst fenomen.

STARTEN PÅ PROSJEKTET

På bakgrunn av at ingen forskningsinstitutter eller andre instanser i Norge gjorde noe for å finne ut av hva det var, gikk noen personer sammen på sommeren i 1983, og dannet Project Hessdalen. Hovedmålet for Project Hessdalen var å skaffe måledata om fenomenet, slik at man kunne komme nærmere en løsning. Nå hadde man jo en ypperlig anledning til å finne ut noe mer om dette «UFO-fenomenet», da det var så mange observasjoner på et lite område.

Project Hessdalen var i begynnelsen et fritt forskningsprosjekt, som ikke hadde noen formell tilknytning til noen instanser eller grupperinger. Det ble laget en prosjektplan som fikk støtte fra både forsvaret, forsvarrets forskningsinstitutt, enkelte personer ved universitetet i Bergen og universitetet i Oslo. Prosjektet ble organisert som en prosjektgruppe med personer fra både UFO-Norge, UFO-Sverige og Foreningen for psykofysikk.

Project Hessdalen gjennomførte en feltaksjon i Hessdalen både vinteren 1984 og 1985. Opptil 40 ulønnede personer var ute i felten og gjorde feltarbeidet. Flere målinger og mange observasjoner ble gjort det første året. En engelskspråklig rapport ble skrevet og sendt til flere utvalgte forskningsinstanser. Resultatene er også blitt presentert i bøker, artikler, radio og TV, og på faglige konferanser verden over. Nå er de også blitt lagt ut på Internett.

NY START

I 1993 startet prosjektet på nytt, da det viste seg at det fortsatt ble gjort observasjoner i dalen. Det var egentlig en telefon fra Kjell Holden til Erling Strand i april 1993, som gjorde at det kom igang igjen. Nå ble prosjektet kjørt fra Østfold Ingeniørhøgskolen. Det var ikke et formelt prosjekt i ingeniørhøgskolen, men det var slik at Erling Strand arbeidet der og fikk lov til å arbeide med prosjektet. Det første som ble gjort var å arrangere et internasjonalt arbeidsseminar i Hessdalen, fra 24. til 26. mars 1994. Det ble kalt «the First international workshop on the unidentified atmospheric light phenomena in Hessdalen», og det samlet 27 forskere fra 7 land. En av deltagerne er nominert til Nobelprisen i fysikk 4 ganger.

MÅLESTASJON

Et av målene for det nye Project Hessdalen var å få laget en automatisk målestasjon som kan plasseres i Hessdalen, og som skal skaffe de nødvendige

RØROS Rengjøringsbyrå

P. ALMÅSSTØ

Telefon 72 41 26 26

Bankgiro 4349.08.00779

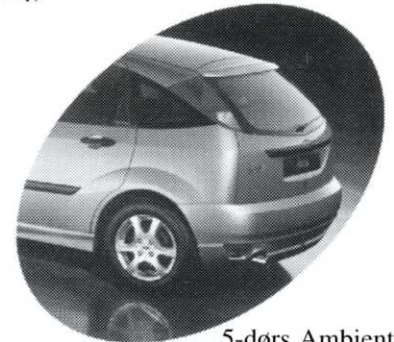

Vi utfører:

- Daglig renhold
- Rundvask - Vindusvask
- Teppe - Møbelrens
- Oppskuring - Boning
- Brannskadesanering

Årets Bil 1999: Ford Focus

3-dørs Trend med ekstrastyret Moondust
Silver metallic lakk, frontgrill, støtfanger
med integrerte tåkelys, sideskjørt og
3 x 2 ekers lettmetallfelger.

5-dørs Ambiente
med ekstrastyr

Ring oss å avtal tid for prøvekjøring

Tlf. 72 41 18 55

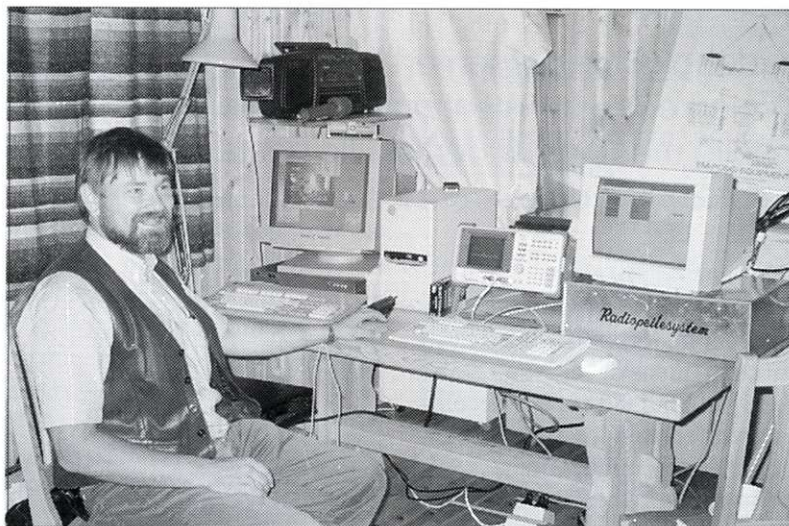
Røros Auto A/S

Postboks 130 7461 Røros

måledata.

Det er flere vitenskapsmenn som har fattet interesse for prosjektet, og over 30 støttebrev er mottatt fra forskjellige forskningsinstanser verden over. Flere av de er også interessert i å komme for å arbeide på prosjektet. Ideen om en automatisk målestasjon er allerede omtalt i et TV-program på Discovery Channel og i en vitenskapelig rapport som ble gitt ut av professor Peter Sturrock, som er professor ved det kjente Stanford University i USA.

Hessdalen automatiske målestasjon (AMS) er blitt utviklet av studenter ved HIØ, og den ble satt i drift fredag 7. August 1998. Den er plassert i en blå kontainer i fjellskråningen øst i dalen, like ovenfor Bjarne Lillevold. Hadde det ikke vært for Bjarnes velvillighet og hjelpsomhet, hadde det ikke vært noen målestasjon i Hessdalen nå. Tusen takk til ham og de andre innbyggerne i Hessdalen som har hjulpet til.

Dette bildet ble tatt i Røde Kors-hytta sommeren 1996. Erling Strand hadde satt opp instrumenter som senere skulle plasseres i målestasjonen ved Vårhus.

HVA SOM SKJER

Hessdalen AMS har i dag et kameraet som ser mot vest, et magnetometer som måler variasjon i magnetfeltet. Hvert sekund blir bildene fra kameraet analysert i en datamaskin. Programmet virker slik at hvis det brått kommer et lysfenomen inn i bildet, vil en video-opptager starte, og bildet blir sendt ut på Inter-

nett. Alle med Internett-tilgang kan da se lysfenomenet, sekunder etter at det er oppdaget av målestasjonen. Video-bandet blir analysert senere. Programmet er laget slik at lysfenomenet må være over en viss størrelse for at målestasjonen skal reagere. Dessuten må fenomenet komme fort inn i bildet. Den vil derfor ikke reagere på fenomener som

kommer sakte inn i billedflaten. Programmet er laget slik for at det ikke skal bli for mange falske alarmer, men det medfører også at den ikke klarer å ta alle fenomener. Det er mulig å justere på dette, slik at den blir mer følsom. Men det er viktig at prosjektet får greie på alle observasjoner som gjøres, slik at det er mulig å kunne finne et optimalt justeringspunkt for programmet som analyserer bildene. Gi derfor beskjed til Erling Strand (tlf. jobb: 69104032 eller privat: 69169600) hvis dere ser noe som kan være Hessdalsfenomenet. Dere kan også kontakte Bjarne Lillevold (72416178), da han jevnlig blir kontaktet av Erling Strand. Dette er meget viktig for prosjektet!

VOLDSOM INTERESSE OG VIDERE PLANER

Det har vært stor media-interesse omkring Hessdalen AMS. Allerede den dagen vi begynte installasjonen, den 5. august, hadde VG et 2-siders oppslag. Adresseavisa, P4, NRK P1 og NRK P3 hadde også reportasje om dette. Etter stasjonens første registrering "eksploderte" media. Den 19. august var det innslag i 6 radio-program, 6 TV-program og 8 aviser. Det var faktisk kø av journalister den dagen. Fra starten den 7. august og fram til den 10. januar har stasjonen gjort 46 interessante registreringer.

De videre planer nå går ut på å bygge ut stasjonen med flere instrumenter og flere kameraer. Med et kamera til kan det bli mulig å beregne avstanden til det som registreres. Da kan man si litt mer om styrke og størrelse også. Men dette koster. Vi hå-

per på å få midler slik at dette blir mulig. I dag er stasjonen betalt av Høgskolen i Østfold, litt fra enkeltpersoner og ved hjelp av mye egeninnsats.

Helt til slutt har jeg lyst til å si til de som har sagt at vi ikke bør finne ut av dette: Det er først når man finner ut av hva det er, som forskningsinnsatsen vil kunne bli meget stor. Tenk bare på dengang da radiobølger ble oppdaget. Det var jo da forskningen på radiobølger kom skikkelig igang, og all den industrien som etterhvert ble laget på bakgrunn av det.

Man kan jo også ta eksemplet med da elektrisiteten ble oppdaget. Man sluttet jo ikke med arbeidet med elektrisiteten da den ble oppdaget, det var jo da det satte igang. Slik vil det også bli med Hessdalsfenomenet. Det er da man finner ut av det, at den store forskningsinnsatsen vil begynne, ... kanskje i Hessdalen.

Bygdeboka ferdig

JON PEDER ASPÅS

Bind tre av bygdeboka ble presentert like før jul. Ordfører Ivar P. Volden betegnet dagen som en merkedag for Ålen, og han så fram til å lese boka. Det var opprinnelig meninga at den skulle bestå av to bind. Det ble altså tre, med til sammen bortimot 2000 sider.

FJELLET OG FOLKET

Aud Mikkelsen Tretvik har skrevet historien fra 1500 fram til i dag, mens det er Anne Stalsberg som har tatt for seg det eldste stoffet, sten- og bronsealder, jernalder og middelalder.

Det er særlig forholdet mellom menneskene og næringsgrunnlaget som har vært hovedsaken i arbeidet med å framstille den almene historien. -Dette forholdet gjennomsyrrer stoffet og ordner temaene, sa Tretvik.

Hun understreket ellers at hennes bok er én versjon av historien.

-I og med at fortida er borte, kan det sikkert skrives mange versjoner, men jeg har håp om at alle vil finne noe av interesse i boka.

Forfatterne og bygdeboknemnda under presentasjonen av «Ålen og ålbyggen» før jul. Sittende foran: Halvard Bakås og Aud Judith Volden. Stående bak: Per H. Kulbotten, Aud Mikkelsen Tretvik, Ole Kirkbakk, Anne Stalsberg og Anders Grønli.